

sjónarmið

eftir Fridu Zachariassen,
listakvinnu

Listaframsýningar ella konsertir

Føroya Museum fyri Mynd- og/ella Tónlist. »Listaskálin«. Ein meting

Savnið er stongt og tóm, uttan tá tað er útleigað til privatframsýningar, men nakað man tað tó innihalda. Nú hevur samræða júst verið í Útvarpi um Listaskálin. Tað var endursending, men hoyrði ikki ta fyrru sending, og bara nakað av tí seinnu. Har varð spurt, um tað var so, at ognir Listaskálans yvir høvur eru í »skuffum«. Tann spurdi noktaði tað ikki.

Havi sjálf seint nakrar myndir til Listafelagið, einar 6–7 haldi eg. Tað var áðrenn Skálin varð bygdur. Um tað eru har, veit eg ikki, men havi frætt, at tað hava verið aðrastaðni, og eri sjálf tilvildarliga komin fram á 2 teirra á Hvíldarheiminum fyri ca. 2 árum síðani. Tá høvdu tað verið har eina tíð, hvár tað so nú er.

Bárdur Jákupsson sigur í nevnda útvarpstiltali, at húsið er ov lítið og bíðar eftir ábøtum. Tað fyrsta eigur at vera eitt konsert-flygul, tí húsið hevur góða akustik, og eigur avgjørt at koma Musikk-skúlanum til gagns. Já, hví ikki? Er ikki best at lata musikk-skúlanum húsið, so tað gagnar onkrum? Størri verður tað jú ikki av, at fleiri feløg húsast í tí, samstundis sum hvør, ið ynskir og hevur ráð, kann leiga tað til söluframsýning. Sjálf um okkara Myndasavn bara er depot, goymsla, ber

illa til at hava tað í húsi, har sum onnur eru alla tíðina, og at umsita húsið til privatframsýningar og á Ólavseku kann Musikk-skúlin saktans líka væl klára, sum at vit hava heila nevnd sitandi bara til tað.

Til myndir kann annað høli nýttast, so leingi sum okkara Museum bara er depot, og ikki hevur opið. Tað krevst bara at har er hóskaði tempererað, kuldi el. hiti ávikavist til oljamyndir, tekningar og skjøl, um har eru nøkur skjøl, og at alt er vart móti ágangi, og hóskaði tryggjað.

Katalog og onnur yvir-lit hevur enn einki hoyrt um. Kanska er ikki lætt hjá føroyingum sjálvum at gera slíkt arbeið, tað krevst útbúgvioð museumsfólk. Men hjálp fæst jú uttanfrá. Tað eru nógv slík vælskipað savn í øllum londum uttan um okkum.

Hvússu kundi verið við hølum á Debesartrøð? Eitt Museum- og Myndasavn hoyrir meira uppí fornminnis- og onnur savn enn tað kann hoyra uppí tónlistina. Vit, sum ferðast eitt sindur og samstundis vitja Myndalistasavn, vita einki um, at tey samstundis eru musikkhøli, og als ikki meðan tey hava opið. Tað hevði stóriðgi órógvad tey vitjandi, og ikki verið tolt. At onkur konsert kann hava verið slík stöð í

sambandi við ávís endamál, er nakað annað. Savnsmyndir verða tá ofta disponeraðar ella vardar á annan hátt. Nú er alt hjá okkum depot, so fyri tað kundi musikk-skúlin húsast. Men ábyrgd av sjálvum savninum kann hann kortini ikki hava. Tað má flytast.

Hvússu skuldu vit í grundini samskipa føroyska tón- og myndlist. Er nakað føroyskt musikkverk? »En fantasie til Færøerne«, eitt verk er tó nakað lítið. Kirkjumusikk? Kvæði? Wienarklassikarar og annað nýggjari av Meginlandinum er vælsaktans ikki so vælhóskað til at samskipa við okkara Norðuratlantsviðurskipti.

Bárdur Jákupsson, umboð Listaskálans, heldur tað vera hugnaligari at hava musikk afturvíð myndunum. Jú, kann væl vera tað lívar upp, har tað snýr seg um söluframsýningar og annað meira skemtligt. Men tá mátti ein plátusælari við skiftandi lottum tilfari verið betri enn konsertverk, sum kanska fær fólk til at gloyma annað fyri hitt, ella til at fløkja saman í huganum verk, sum annars eru ósambærilig.

Myndalista-høli eru ikki bara til gaman og lættari hugnað, men eisini meira álvarsom mennandi tiltøk, eitt slag av skúlum veruliga, og

fyrst og fremst umboð fyri landið sjálvt, tess søgu og viðurskipti. At summu søvn aðrastaðni eru sera stásið, og kunnu umboða ymist fremmant er nakað, sum kann koma uppí seinri, oftast tá væl er státt peningaliga. Stundum sum gáva eisini.

Umboð Listaskálans nevndi jú, at Skálin eigur at savna pening til at kaypa aftur málningar av S.E. Mikines, sum eru í Danmark. Meira umráðandi er tó at fáa hongt upp tær ymisku myndir hansara, sum eru á goymslu í Føroyum, tær eru ikki so fáar, og fleiri enn Listaskálin fær hýst. Tað kann eisini stundum vera ynski málara, at nakrar av teirra myndir kunnu vera til skjals aðrastaðni enn bara í heimlandinum. Stundum fáast eisini slíkar myndir aftur ókeypis, um føðilandi ynskir tað. At keypa tilvildarliga kann gerast ógvuliga dýrt, og tað vera oftast fleiri handlar og millumhandlar, og avancen veksur fyri hvønn teirra. Málningar eru spekulatiónsobjekt.

Men tá ið nú Skálin ikki hevur fungerað sum framvisingar-savn, er hann so framvegis innkeypings-savn? Nú er so long tíð farin við bara at keypa og goyma, at heilt ættarlíð ongantið hevur sæð eitt myndalísta-museum innan.

Hjá okkum er mangt

so grunt og leysligt, líka sum bygt út í tóman heim. Tað tykist bara alla tíðina vera talan um mótar, og at føroyingar mugu vera so frammalaga í mótalist. — Jú, listirnar eru so mangar, einar og tað at vera listinlærður er ynskið. Er tað kanska tí húsið eitur Listaskáli og ikki Myndlistasavn, sum ein hevði væntað. Listin sjálf letur seg jú ikki soleiðis handla í síni abstraktión, ikki sum t.d. abstraktir málningar, ið jú veruliga eru konkretir, og kunnu handlast fyri pening.

Umboð Listaskálans tykist undrast á, at turistar altíð so altráir vilja leita upp Listaskálin. Tað er einki lægið. Museum eru tað, sum tey ferðani eina fyrst spyrja eftir, og altíð royna at vitja. Annars hevur eisini ljóðað, í Danmark í hvússu er, at føroyingar eru so ágrýtnir í oljumálningum, og fegnir selja originalar. Tað er eitt sindur óvanligt, tí oljumálningar í handum aðrastaðni eru ofta hálvfabrikata, mest maskinprent, men nakað hendarbeiði óvast. Turistar kunnu kanska hugsa sær okkurt lítið kvett við einum málningi, men betri er at orientera seg á tí verandi Landsmuseum fyrst, og har fáa upplýsing. At kunna keypa málningar av teimum á Museum umboðaðu er jú ikki

nakað, sum ber til alla staðni.

Vit umboða okkum nógv betri við at kunna framvísa eitt gott vælskipa Museum, enn við at selja málningar úteftir, sjálf um, ella kanska serliga um tað eru tær heldur vánaligu myndir, sum verða seldar til turistar.

Haldi sjálf minni umráðandi vera at samla fleiri myndir av teim nýggjari (frá 20-unum og uppeftir), enn tað er at royna at leita eftir eldri myndum av t.d. Chr. í Geil, Eliesar Joensen, Svønn Lützen, Kruse á Eiði, Floru Heilmann og øðr., sum onnur kunnu vita um, so vit kunnu fáa eitt nøkulunda savn av okkara eldru myndum, og myndlistini í síni byrjan, og allarbest um tað kann røkka aftur í farnu öld, ella møguliga longri? Slík myndlist, um hon kann tykja lítil og neyðarslig, sigur veruliga meira enn tað nýggja, sum kom inn við fjølmíðlingini, sum byrjaði stutt eftir fyrri heimskriggi, tí fjølmíðlingslistin umboðaði nýggja heimslíst, ið skolaði útyvir ta gomlu persónligu list.

Hvat myndlistin fær til hús annars kann vera tað sama, bara Savnið verður hóskaði skipað, er opið til fastar tíðir, sum verða lýstar líka so væl og greidda, sum tær fyri privat sýningar altíð verða tað.